

ONVERWACHT DICHTBIJ

MEER DAN 350 VERRASSEDE PLEKKEN IN NEDERLAND

VOORWOORD DOOR JOHN JANSEN VAN GALEN

Alles is in het werk gesteld om ervoor te zorgen dat de informatie in dit boek bij het ter perse gaan zoveel mogelijk is bijgewerkt. Gegevens zoals telefoonnummers en websites zijn echter aan veranderingen onderhevig. De uitgever is niet aansprakelijk voor consequenties die voortvloeien uit het gebruik van dit boek.

ISBN 978 90 00 35206 7
NUR 510

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vervaelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16 Auteurswet 1912, juncto het Besluit van 20 juni 1974, Stb. 351, zoals gewijzigd bij het Besluit van 23 augustus 1985, Stb. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3051, 2130 KB, Hoofddorp). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken dient men zich tot de uitgever te wenden.

Foto omslag:
De Plompe Toren in Schouwen

Foto halftitelbladzijde:
De wandelschoenen aan langs het Noaberpad

Foto titelbladzijde:
De John Frostbrug in Arnhem

Foto inhoudopgave:
Water en land in de Oostzanerpolder bij Zaandam

INHOUD

Voorwoord 7

Natuur 8

Loonse en Drunense duinen
& De Sahara in Marokko 10

De grote vijf van Nederland
& The Big Five 14

Friese meren & Lake District 16

Oudste eik van Nederland
& Mammoetbomen in Yosemite 20

Verdronken land van Saeftinghe
& Everglades 22

Sallandse Heuvelrug & De Prairies 26

Dode bomen in Mariapeel
& Lake Mulwala 30

Nog meer natuur dichtbij 32

Architectuur 34

Scheve toren in Acquoy
& De scheve toren van Pisa 36

Het Waterfront van Almere
& De Bund in Shanghai 40

Brug De Oversteek bij Nijmegen
& Golden Gate Bridge 42

De basiliek Nieuwe Bavo
& Sagrada Família 46

Vuurtoren Hollum & Kiz Kulesi 48

De Uithof in Utrecht & La Défense 52

Nog meer architectuur dichtbij 54

Cultuur 56

Tabakshistorisch Museum
& Cubaanse sigaren 58

Het Elvismuseum in Culemborg
& Graceland 62

Wijndomein Sint Martinus
& Franse wijnen 66

De Bonifatiusbron in Dokkum
& Lourdes 70

De theefabriek & Thee in Sri Lanka 74

Boekhandel Waanders
& El Ateneo 76

Reconstructie van De Batavia
& De Santa Maria 80

Nog meer cultuur dichtbij 82

Actief 84

De Sneekweek & Sydney to Hobart 86

Klimmuur Spaarnwoude
& Bergbeklimmen in de Eiffel 90

Amstel Gold Race
& De Tour de France 92

Bungeejumping in Scheveningen
& Bungeejumping in Nieuw-Zeeland 96

Kanoën in de Biesbosch
& Kanoën in Minnesota 98

Grotbiken
& Mountainbiken in Alaska 102

Het Pieterpad
& Santiago de Compostela 104

Nog meer actief dichtbij 108

VOORWOORD *door* JOHN JANSEN VAN GALEN

Nederland is ongelooflijk

De wonderlijkste persoon die ik ooit ontmoette is de vrouw die zei dat je in Nederland niet kunt wandelen omdat het er zo saai is. Saai?

Loop eens vanaf de dorpsweide in Wijk aan Zee het zuidelijk duin op en je ziet een schouwspel als je nooit tevoren zag: een landschap van stoom, rookwolken en hellebrand. Een treintje giert door de bochten van de rails, soms gaat even een hoogoven open en kijk je rechtstreeks in een laaiende vuurmond.

Of bewonder vlakbij Arnhem, achter kasteel Rosendaal, de schelpengalerij, fraai ingelegd met de exotische vondsten, die de zoons van de kasteelheer mee brachten van hun tropische vaarten; ze wilden niet deugen en waren daarom naar zee gestuurd, waardoor wij nog altijd van hun buit genieten. Saai?

Het aantrekkelijke van Nederland is nu juist dat het steeds anders is. Op één dag loop je langs akkers en weiden, over oude landgoederen, door bos en heide; dan weer over een kerkpad naar een dorp in waar een majestueuze kerk al eeuwen waakt over wel en wee.

Of je gaat door een schil van steeds minder nieuwe woonwijken een van die betoverende

stadscentra in (Deventer, Delft, Dordrecht om bij de D te blijven) waar het land zo rijk aan is. Na ons bezoek aan dat fort stuiten we in de magnifieke binnenstad van 'Berg op Zoom houdt u vroom' op de jaarlijkse ommegang: een kilometers lange menselijke verbeelding van het Bijbelverhaal, met theateraal spel en loepzuivere zang. Saai?

Je loopt de Loonse en Drunense Duinen in en ik – die in lezingen altijd pochte dat je in Nederland niet verdwalen kunt, althans ik niet – ben binnen het uur volkomen verdwaald. Rondom mij zandvlakten zover het oog reikt, tot aan de donkere randen van dennenbossen die elkaar steeds gelijk zijn. Onherbergzaam in een mistig najaar, snikheet in een lome zomer.

Nederland is juist ongelooflijk. Opklimmend naar de Amerongse Berg sta je plotseling oog in oog met een wonderlijke toren die nergens voor dient en nooit ergens voor diende. Een folie, niet voor het nut, maar voor de gekte.

Zo'n manifestatie van fantasie noemt men vaak 'on-Nederlands' en dat is de typering van diegenen die menen dat Nederland saai is en saai hoort te zijn. Maar al die fraaie duiventillen, dromerige standbeelden, sierlijke koepels aan de oevers van een

kronkelig riviertje zijn echt helemaal Nederlands.

Hoe vaak ik ergens ook al eerder liep (in de Slufter op Texel, over het landgoed Heuven bij Rheden, in de Waterleidingduinen bezuiden Bentveld, door het dal van de Gulp bij Slenaken) nergens heb ik mij in Nederland ooit verveeld – ook niet in Flevoland, waar ik volkomen het spoor bijster raakte in een fascinerende wildernis van distels en berenklaauw: de 'stille kern' van het Horsterwold.

En nog ben ik niet overal geweest: niet in Bourtange, niet in Willemstad. Daar ga ik nog heen, want van dit land krijg ik nooit genoeg.

De Sahara, eindeloze zandvlaktes in Marokko

DE SAHARA IN MAROKKO

ONMETELIJKE LEEGTE VAN ROTS EN ZAND

Waar kun je slapen onder een sterrenhemel, een kamelentocht maken en opgaan in een wereld van geelgouden duinen? Het klinkt als een sprookje van 1001 nacht, maar ligt op zo'n vier uur vliegen. De Sahara van Noord-Afrika is in totaal tweehonderd maal zo groot als Nederland en ligt voor een deel in Marokko. De Marokkaanse Sahara bestaat hoofdzakelijk uit aardplaten vol kiezels en stenen met een begroeiing van doornstruiken, acacia's en dadelpalmbomen. Ongeveer 15 procent van de Sahara wordt in beslag genomen door eindeloze zandzeën en -duinen. Het zand is zo fijn als poeder. Overdag lijken de duinen puur goud, tegen de avond kleurt de laagstaande zon ze vuurrood. Hier ben je nietig als mens; een stipje in een uitgestrekt decor van grind, tafelbergen, oases en zand.

WOESTIJNREIZEN MAROKKO

Er zijn vele wandeltochten te maken in de Marokkaanse Sahara, met kamelen als lastdier of voor wie wil, om zelf op te rijden.

Een paar reisorganisaties:

www.nimsjoe.nl, www.marokkoonline.nl,
www.snp.nl, www.actiefopvakantie.com,
www.wandelenmarokko.nl, www.beamulder.nl,
www.barrio-life.nl, www.nunatak.nl,
www.wandelwaaier.nl

INFORMATIE & TIPS

Extra

Onder aan een duin of in de luwte van een paar graspollen duiken regelmatig trechtervormige kuiltjes op. Dit is het werk van de larven van de mierenleeuw. Met zijn met gif gevulde kaken en plompe lijf is het een agressief roofdier, dat zijn prooi listig in een hinderlaag lokt. Een argeloze mier of andere kleine beestjes die zich langs de rand van de trechter wagen, vallen in het gat, rechtstreeks tussen de bloedorstige kaken van de grote larven.

Bezoeken

Wandelen in het mulle zand kan flink ploeteren zijn. En met de fiets moet je op de

fietspaden blijven. Dan is een route te paard een mooie optie. Daar is echter wel een ruitervergunning voor nodig. Op www.natuurmonumenten.nl/routes/vergunningen/ ruitervergunning staan lokale verkoopadressen voor de Loonse en Drunense Duinen. Geen rijervaring? Kijk dan eens op de website www.herbergmanegevanloon.nl voor een rit met de Hittax. De paarden staan per twee naast elkaar opgesteld en je wordt veilig begeleid tijdens deze tocht in park en duinen.

Website

www.np-deloonseendrunense-duinen.nl

LOONSE EN DRUNENSE DUINEN & DE SAHARA IN MAROKKO

Is de Sahara de heetste woestijn van de wereld, wij hebben een van de laatste, grote stuifzandvlaktes van Europa; het stuifzand van de Loonse en Drunense Duinen.

IN HET KORT

LIGGING

In de driehoek Waalwijk, Tilburg, Den Bosch

OPPERVLAKTE

35 km²

COÖRDINATEN

51.64717 NB, 5.11157 OL

Zand, zand en nog eens zand, circa een derde van Nationaal Park De Loonse en Drunense Duinen bestaat uit open stuifzand. Het is dan ook niet voor niets dat dit ook wel de Brabantse Sahara wordt genoemd. Van een afstand zie je het zand al door de bomen schemeren. Ga een zandwal op en daar ligt ineens die onafzienbare, licht glooiende zandzee voor je, met zijn golvende ribbels. Tijdens de laatste ijstijd namen poolwinden het zand mee naar deze locatie. Lange tijd groeide er een oerbos op. Door behoefte aan landbouwgrond en brandstof werd het bos vanaf de 13de eeuw gekapt. Daardoor kwam de zandlaag weer bloot te liggen. De wind sleet dalletjes uit en wierp elders weer heuvels op. Pas in de 19de eeuw konden ze het zand temmen door de grootschalige aanplant van grove dennen.

Maar zelfs nu zit er nog beweging in. De zandheuvels worden dan ook wel 'wandellende duinen' genoemd. De kruin van een enkele ondergestoven boom steekt ternauwernood boven het zand uit. In de zomer kan het overdag plaatselijk wel 50 °C worden. En 's nachts is het ijskoud. Temperatuurschommelingen zijn hier net zo normaal als in de Sahara. Er zijn niet veel planten en dieren die daartegen kunnen. In het extreme klimaat leven taaie planten als buntgras, zandzegge en rendiermos. Er klinken sprinkhanen, veldkreken en de lach van een groene specht. Ook zijn pootafdrukken van een ree, hermelijn, buning of wezel te vinden. En de graafwespen en zandbijen, die hun eitjes laten opwarmen in de brandende zon, voelen zich prima thuis in deze Brabantse woestijn. Net als de schaarse strandzandlooper, die verder alleen voorkomt bij de kust.

Rond het stuifzand ligt een grote diversiteit aan natuurschoon. Bossen, maar ook de beek- en moeraslandschappen van de Brand en de nieuwe natuur in voormalig landbouwgebied Hengstven zijn onderdeel van het park. In het noordoosten ligt het gehucht Giersbergen, waar de tijd heeft stilgestaan. Natuurmonumenten beheert het park en beschermt het resterende stuifzand. Op sommige plekken kappen ze de dennen, zodat ook loofboomsoorten – waaronder de ruwe berk en wilde lijsterbes – een kans krijgen te overleven.

GROTE FOTO Aan de wandel in de Loonse en Drunense Duinen **ONDER (v.l.n.r.)** Natuurschoon rond het stuifzand; de kruin van een ondergestoven boom; met het wandelnetwerk raak je nooit verdwaald

MEER ZAND

KOOTWIJKERZAND

IN HET KORT

LIGGING

Op de Veluwe, 10 km ten westen van Apeldoorn

OPPERVLAKTE

700 ha

COÖRDINATEN

52.17709 NB, 5.78907 OL

KOOTWIJKERZAND

De zandzee bij Kootwijk is in de loop der eeuwen gekrompen van 14.000 hectare naar de 700 hectare van nu. Het levende stuifzandgebied is van een woeste schoonheid. Wie er nu doorheen struint, kan zich moeilijk voorstellen dat er in de middeleeuwen dichte bossen lagen. Ook was er een dorpje met boerderijen. In de jaren zeventig van de vorige eeuw zijn resten gevonden van dit dorp dat waarschijnlijk in de 12de eeuw kopje onder ging in het zand. Vanaf 1899 komt Staatsbosbeheer in beeld. Het beteugelen van het Kootwijkerzand is hun eerste project. Gelukkig blijft er voldoende zand over. Het is geen uitgestorven zandbak; er komen wilde zwijnen en dassen voor. Ook zie je er zeldzame korstmossen.

Informatie & tips

Extra In het hart van het Kootwijkerzand doemt het markante, art-decogebouw op van zendstation Radio Kootwijk. Dit is in de jaren twintig gebouwd voor radiotelegrafisch contact met toenmalig Nederlands-Indië. Architect Julius Luthmann ontwierp een betonnen, bijna helemaal symmetrisch gebouw van 29 m hoogte. Kijk voor data van rondleidingen op www.staatsbosbeheer.nl/ontdekradiokootwijk.

De zandzee bij Kootwijk

ZANDVERSTUIVING BIJ OMMEN

IN HET KORT

LIGGING

Ten oosten van Ommen

OPPERVLAKTE

20 ha

COÖRDINATEN

52.5147 NB, 6.46644 OL

OMMEN

Met zijn twintig hectare is dit een redelijk grote zandverstuiving in boswachterij Ommen. Overbegrazing en het afplaggen van heide liggen ten grondslag aan het ontstaan ervan. Wind transformeerde de kale bodem vervolgens tot verstuivend zand. Het zand bedreigde de buurtschappen in de directe omgeving. Totdat Baron van Pallandt rond 1840 besloot het terrein rigoureus te bebossen om verdere verstuiving te stoppen. Zo komt het dat het overgrote deel van de vroegere zandgronden nu met bos is bedekt. Behalve de zandverstuiving De Sahara zijn er nog twee gebiedjes in de buurt; één in Junne en de achter de verstuiving gelegen Kalahari. Alhoewel in de laatste twee steeds meer pioniersvegetatie wortelt. Door recreatie blijft de zandverstuiving open.

Informatie & tips

Extra Toch in Ommen? In een zeskantige houtzaagmolen en een herbouwd tolhuis is het streekmuseum gevestigd. Met onder meer klassiek meubilair in een nostalgisch huiskamertaferel en een oud-Saksische boerenkeuken, klederdrachten, informatie over kamp Erika, boerenvoorwerpen en een bijenstal.

Adres Den Oordt 7, 7731 CM, 0529 453487, openingstijden op www.museum-ommen.nl

Website www.staatsbosbeheer.nl

Het stuift in boswachterij Ommen

AEKINGERZAND

IN HET KORT

LIGGING

18 km ten zuidwesten van Assen

OPPERVLAKTE

Ca. 5 km²

COÖRDINATEN

52.93025 NB, 6.29805 OL

AEKINGERZAND

Het Aekingerzand, ook wel de 'Kale Duinen' genoemd, maakt deel uit van Nationaal Park Drents-Friese Wold. Sinds Staatsbosbeheer veel bomen heeft gekapt, stuift het zand er weer. Wind en zand spelen hun spel. Sierlijke ribbels verschijnen op de vlakte, nieuwe zandruggen ontstaan en de zandhagedis en kommavinder zijn terug. Een schaapskudde zorgt voor de begrazing op de heide in het gebied. Dat betekent dat er in het voorjaar grote kans is op een ontmoeting met moeders-met-lammetjes. De bruin-paarse kleur van de hei en het diepgroene van de dennen contrasteert prachtig met het witte zand. Aan de rand van het zand, op de grens van Drenthe en Friesland, ligt het ven de Grenspoel. De provinciegrens loopt er dwars doorheen.

Informatie & tips

Bezoeken Nationaal Park Drents-Friese Wold heeft twee toegangen voor bezoekers. Het eerste staat in Appelscha, het tweede in Diever.

Buitencentrum Appelscha, Terwissche 6a, 8426 SJ, 0516 464020

Toeristisch Informatiepunt Diever, Bosweg 2a, 9781 LE, 0521 591748

Website www.np-drentsfriesewold.nl

De 'Kale Duinen'

